

Ismeretterjesztés a gondolkodó gépekről a Munkásakadémiákon,
Műszaki Szabadegyetemen a számítástechnika őskorában

Dr. Szelezsán János

1959 végén, amikor még éppen csak, hogy elkészült az MTA Kibernetikai Kutató Csoportjában (KKCs) az első hazai számítógép, az M-3, a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat (TIT) már bevette programjába a kibernetikáról, a számítógépekről szóló ismeretterjesztést. (Ennek első lépéseként a Műszaki Szakosztály keretében létrehozta a Kibernetikai Szakcsoportot, amelynek elnöke jelen sorok írója, titkára Németh Pál volt, mindketten a KKCs munkatársai).

Kezdetben a TIT székházakban hirdettünk meg a reguláris havi programok keretében előadásokat „Gondolkodó gépek” címmel, amelyeken a számítógépek működésének elveiről, a programozásról és a lehetséges alkalmazásokról beszéltünk. A következő évtől kezdve a kör jelentősen szélesedett; vidéki kultúrházak sora hirdetett előadást a számítógépekről. Büszkék voltunk magunkra, hogy neves emberek között szerepeltünk a műsorfüzetekben, plakátokon ([1. melléklet](#)). Ezek a programok sokszor nem csak a mi témánk szerepelt, előadásunk be volt ágyazva „könnyebb” irodalmi, művészeti, könnyűzenei stb. műsorok közé. (Jól emlékszem, egy alkalommal, amikor magam a gondolkodó gépekről tartottam előadást Tatabányán, a műsorban Harangozó Teri követett, és a „Mindenkinek van egy álma” dalt énekelte. Ezt előre tudva bele csempészttem a mondanivalómba, hogy egyszer majd a számítógépek is írhatnak ilyen szép dalokat).

Még jobban szélesedett a lehetőségünk, amikor bekapcsolódtunk a Munkásakadémiák és a Műszaki Szabadegyetem programjába ([2. melléklet](#)). Ezekkel a programokkal a TIT a munkahelyeken való ismeretterjesztést célozta meg. Azokban az években „társadalmi tevékenységnek” számított, ha valaki ismeretterjesztő előadáson vett részt. A Munkásakadémiák keretében a TIT a Vas-és Fémipari Dolgozók Szakszervezetével közösen kis füzetecskéket adott ki. Ezeknek a szerzői is a KKCs munkatársai voltak. (Dömölki Bálint, Drasny József, Gergely József, Német Pál, Podhradszki Sándor, Szelezsán János). Ezekből négyet az alábbi linkeken láthatunk, amelyekből az Olvasó képet kap arról, hogyan működtek, milyen területeken használták már, illetve tervezték használni a számítógépeket. (Azt, hogy mi lesz a szerepük 2022-ben akkor senki nem merte megjósolni).

A Vas- és Fémipari Munkásakadémia előadássorozatainak kiadványai:

<https://itf.njszt.hu/objektum/a-gondolkodas-a-szellemi-tevekenyseg-az-informaciofeldolgozas-gepesitese>

<https://itf.njszt.hu/objektum/korunk-uj-tudomanya-a-kibernetika>

<https://itf.njszt.hu/objektum/az-automatikarol>

<https://itf.njszt.hu/objektum/logikai-gepek-tanulo-gepek-es-tanito-gepek>